

Ми впевнилися, що використання елементів технології QR-кодів для організації освітньої діяльності, служить розвитку у дітей пізнавального інтересу, прагнення до отримання знань, позитивної мотивації до подальшого навчання протягом усього подальшого життя.

Сьогодення вимагає, щоб фахівці дошкільного профілю були нової формації з конкурентно придатним європейським рівнем кваліфікації. З кожним роком підвищуються вимоги до вихователя. Сучасний педагог закладу дошкільної освіти має досконало володіти цілісними науковими підходами і найновішими інформаційно-комунікаційними та інноваційними технологіями, досконало їх вивчати та апробувати у власній професійній діяльності.

Пориньте у світ дитини та зрозумійте їхні сучасні погляди.

Список використаних джерел

1. «Афлатот» навч. посіб [URL:-http://berizka.vn.ua/upload/for_techer/1.pdf](http://berizka.vn.ua/upload/for_techer/1.pdf) (електронне джерело).
2. Чуб Н.В. *Ігри упродовж дня. Вправи на розвиток у дошкільнят пам'яті, уваги, мислення, уяви дитини.* Х.: Веста, 2007.
3. Шевцова О.А. *Організація пізнавальної діяльності в ДНЗ.* Х.: ВГ «Основа», 2009.

УДК 373.2.035:316.614:796

Мороз С. В.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка*

Науковий керівник – к.п.н., доц. Ковалевська Н. В.

РОЛЬ ГРИ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглянуто роль гри в соціалізації дитини дошкільного віку. Висвітлено основні категорії ефективності соціалізації дитини та рівні її соціальної зрілості. Охарактеризовано основні види колективних творчих ігор, які сприяють формуванню соціальної зрілості дошкільників.

***Ключові слова:** соціалізація, соціальна зрілість дитини дошкільного віку, колективні творчі ігри, сюжетно-рольові ігри, театральні ігри, ігри-заняття.*

Постановка проблеми. Освітня робота в закладах дошкільної освіти спрямована на забезпечення умов, які надають дитині дошкільного віку широкі можливості для самостійних дій з освоєння навколишнього світу. З огляду на такий підхід особливої значимості набуває проблема взаємодії дошкільників із однолітками та дорослими.

Одним із головних завдань дошкільної освіти, як зазначено в Законі України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», є формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду [3, с. 7].

В Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що формування у дошкільників навичок соціально визнаної поведінки, вміння орієнтуватись у світі людських взаємин, готовності співне-реживати та співчувати іншим відбувається завдяки спілкуванню з дорослими, як носіями суспільно-історичного досвіду людства, саме тому в дитини з'являються інтерес та вміння розуміти інших, долучатися до спільної діяльності з однолітками та дорослими, об'єднувати з ними свої зусилля для досягнення спільного результату, оцінювати власні можливості, поважати бажання та інтереси інших людей [2, с. 6].

Аналіз освітніх досліджень та публікацій свідчить про те, що проблема формування соціальної зрілості дошкільників у процесі ігрової діяльності, дедалі більше набуває особливої актуальності. Особливості організації ігрової діяльності дошкільників досліджувала велика кількість педагогів-класиків: Я. А. Коменський, С. В. Русова, К. Д. Ушинський та ін., психологи Ю. А. Аркін, С.Л. Рубінштейн, Д. Н. Узнадзе та ін., сучасні науковці Л. В. Артемова, А. К. Бондаренко, Г. І. Григоренко, В. Г. Захарченко, Т. О. Маркова, О. І. Сорокіна, О. П. Усова, та ін.

Проблему використання гри як засобу соціалізації дітей дошкільного віку досліджували такі вчені та науковці, як Л. Виготський, О. Гріднева, Д. Ельконін, К. Гросс, Г. Тарасенко. На сучасному етапі проблемами соціалізації та встановлення особистісних взаємин дітей у процесі ігрової діяльності вивчає педагог І. Рогальська-Яблонська.

Мета статті: висвітлення ролі гри в соціалізації дитини дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Підвищений інтерес викликає проблема соціалізації особистості, адже «соціалізація – це процес входження дитини в систему культурних норм поведінки та взаємин між однолітками» [6, с. 27]. Основи соціальної компетенції дитини закладаються у дошкільному віці, визначається напрямок її розвитку й успішної адаптації в соціумі.

Одним із головних завдань дошкільної освіти є формування комунікативної та соціальної компетентності, інакше кажучи – умінь, що дають дітям змогу гармонійно існувати в соціумі. Тож в умовах закладу дошкільної освіти педагоги повинні створити розвивальний життєвий простір, сприятливий для формування соціальної зрілості. У такому середовищі діти мають досягти рівня сформованості установок, знань, умінь та етичних якостей, достатнього для добровільного, умілого та відповідального виконання різних соціальних ролей [5, с. 54].

У роботі з дітьми дошкільного віку гра виконує одночасно декілька важливих функцій: навчання; розвитку різних психічних процесів; виховання певних якостей (особистісних, моральних тощо); корекції

поведінки та розвитку. Окрім того, гра є одним із провідних форм соціалізації та засвоєння правил спілкування [1, с. 38].

Людство обрало гру для стимулювання творчої активності дітей, формування у них навичок соціальної поведінки. Ігри широко використовувалися і продовжують використовуватися як основний засіб соціальної інтеграції дітей. Розвиваюча ігрова діяльність продуктивно використовується в навчанні та вихованні дітей в різні історичні періоди. Такий підхід дозволяє дошкільникам відносно легко і в невимушеній атмосфері пізнавати себе, типи та норми поведінки, способи та моделі вирішення тих чи інших завдань, і навколишній світ.

У роботі з дітьми дошкільного віку гра виконує одночасно декілька важливих функцій: навчання; розвитку різних психічних процесів; виховання певних якостей (особистісних, моральних тощо); корекції поведінки та розвитку. Окрім того, гра є одним із провідних форм соціалізації та засвоєння правил спілкування [1, с. 38].

Сучасними фахівцями галузі дошкільної освіти визначено критерії ефективної соціалізації дошкільника: інтеріоризація соціального досвіду (когнітивний), прагнення до участі в соціальних відносинах (мотиваційний), участь у пошуках шляхів реалізації своїх можливостей (діяльнісний) [1, с. 34].

Когнітивний критерій має такі показники: наявність знань про різні типи соціальних відносин, усвідомлення залежності свого успіху від розвитку соціальних відносин, знання особливостей соціального спілкування.

Другий критерій має такі показники: потреба в соціальному спілкуванні в різних групах дітей та дорослих, спрямованість на досягнення результату у соціальній діяльності, адекватна оцінка своєї участі в діяльності.

Участь у соціально значущій діяльності, вияв ініціативи й активності в діяльності, творчий підхід до діяльності є показниками діяльнісного критерію.

Відповідно до критеріїв і показників ефективної соціалізації дошкільників нами визначено такі рівні соціальної зрілості: високий, середній та низький. Ми дійшли висновку, що дошкільники, які мають високий рівень соціальної зрілості бажають вступати у спілкування, взаємодіяти протягом тривалого часу. Вони вміють будувати безконфліктні взаємини з однолітками, легко входять у контакт із дорослими, дотримуються норм та правил поведінки, мають адекватну самооцінку і реакцію на успіхи і невдачі [4, с. 13].

Діти із середнім рівнем соціальної зрілості недостатньо ініціативні у спілкуванні, під час взаємодії з однолітками й дорослими; не вміють залагоджувати конфлікти. Вони знають норми і правила поведінки, але не завжди їх дотримуються, мають завищену самооцінку.

Діти з низьким рівнем соціальної зрілості майже не вміють взаємодіяти з однолітками і дорослими. Під час взаємодії з однолітками проявляють байдужість або, навпаки, конфліктність та агресивність та мають неадекватну самооцінку [4, с. 14].

Під час роботи над проблемою формування у дошкільників соціальної зрілості виявлено, що вагому роль у цьому процесі відіграє колективна творча гра – особливий вид творчої діяльності дошкільників. Колективна творча гра – це ефективний засіб, що допомагає розвинути відчуття партнерства і правильної взаємодії [4, с. 16].

Для підвищення рівня соціальної зрілості дітей дошкільного віку використовують комплекс колективних творчих ігор, що містить: сюжетно-рольові ігри; театральні ігри; ігри-заняття. Наприклад, сюжетно-рольові ігри «Сім'я», «Показ моди», «Супермаркет», «Салон краси», «Аптека», театральні ігри «Снігова королева», «Вовк та семеро козенят», «Хто я?», «Загадкова зустріч», «Чарівники» та ігри-заняття «Хто що робить?», «Хто як їсть?», «Підемо по колу», «Змійка» тощо.

Сюжетно-рольові та театралізовані ігри передбачають розгортання різноманітних сюжетних ліній та розігрування різнохарактерних ролей, що дає змогу дітям набути досвіду вживання в образи, що можуть значно відрізнитися один від одного. А ігри-заняття варто організовувати насамперед для розвитку взаємин дітей і дорослих. Завдання ігор-занять – вплинути на свідомість, почуття та поведінку дітей для виховання у них: довіри до педагога; бажання співпрацювати з ним; готовності обговорювати результати своєї діяльності.

Висновки. Отже, ми вважаємо, що гра займає вагоме місце в соціалізації дитини дошкільного віку та сприяє формуванню соціальної зрілості. Адже гра є соціальною за змістом, природою, походженням, тобто виникає з умов життя дитини в суспільстві. У грі дошкільники вчаться взаємодіяти зі світом, наслідуючи те, що вони бачать довкола себе. Для них це – реальність, справжній, а не вигаданий світ. Методично правильно спланована і організована гра забезпечує позитивні результати в соціалізації дитини дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Бабіч В. Сюжетно-рольова гра як засіб соціальної адаптації дітей дошкільного віку. *Дефектолог*. 2013. № 4. С. 38–46.
2. Базовий компонент дошкільної освіти URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini/>. (дата звернення: 17.11.2019).
3. Закон України «Про дошкільну освіту». *Урядовий кур'єр*. 2001. № 144. С. 1–9.
4. Туженкова Ю. Колективні творчі ігри як інструмент соціалізації дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. № 5. С. 13–17.

5. Кубата Н. П. Гра як засіб формування соціальної компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Молодий вчений. 2018. №5. С. 53-56.
6. Циба В. Соціологія особистості: системний підхід (соціально-психологічний аналіз): Навчальний посібник. К.: МАУП, 2010. С. 342.

УДК 373.2.091.33-027.22:796]:502/504

Нищун С. І.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка*
Науковий керівник – к.п.н., доц. Карапузова І.В.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЇХ З ПРИРОДОЮ

У статті розглядаються особливості організації ігрової діяльності з дітьми дошкільного віку у процесі ознайомлення їх з природою. Описано, як у кожній віковій групі виконуються певні програмові завдання ознайомлення з природою, зважаючи на вікові особливості дітей.

Ключові слова: дошкільник, ігрова діяльність, розвиток, ознайомлення з природою.

Ознайомлення дітей з природою – один із основних засобів їхнього розвитку, у процесі якого розширюється орієнтація дітей в навколишньому світі, формуються пізнавальні здібності, виховується відповідальне ставлення до природи. Ознайомлення дітей з природою передбачає формування у них відповідний об'єм знань про предмети, явища неживої і живої природи, виховання інтересу і любові до неї.

Виходячи з того, що гра у більшості психолого-педагогічних досліджень визнається важливим засобом виховання, навчання й розвитку дітей дошкільного віку, на нашу думку, гра в процесі ознайомлення дошкільників з природою виконує не лише освітню, а й виховну і розвивальну роль. Зокрема, вона є засобом і методом виховання наполегливості в досягненні позитивного результату, формування здібностей дитини, забезпечення емоційного характеру діяльності дітей, створення умов для прояву свідомої оцінки своїх можливостей, реальної самооцінки, стимулювання творчої діяльності, формування потреби в самоствердженні, розвиткові волі й довільності, виховання особистості в цілому.

Розв'язанню питань всебічного розвитку дітей дошкільного віку засобами природи сприяли праці Я. Коменського, К. Ушинського, В. Сухомлинського, О. Савченко, З. Плохій, Н. Бібик, Н. Коваль, Н. Лисенко, Г. Пустовіта, Н. Пустовіт, Н.Яришевої та ін.). Окремі аспекти використання гри у процесі ознайомлення дітей з природою